

Zagreb, 9.III 1966.

Dragi Brliću !

Na Tvoj upit za cijenu za maketu prehistorijskog Vučedola nemogu Ti ništa konkretno reći. Ovisi o veličini, o materijalu, o detaljima, o formi. Ima stotinu elemenata koji utiču na cijenu. Mogu Ti reći da cijena takovih maketa varira između 200.000.- pa do 2.500.000. Ovisi o karakteru makete, tehnici, materijalu i izradbi. Toliko se plaća za takove makete u poduzeću "Mulaža". To je naše najrenomiranije poduzeće koje radi takove makete za cijelu Jugoslaviju - a i najjeftinije jer ima najveći promet. Veko Valić je baš u tom poduzeću suradnik u odjelu za makete. Tu okolnost bi trebalo iskoristiti, jer bi on to načinio tako da svoj honorar nebi računao a ostale troškove bi se iskalkuliralo na minimum prema poslu i prema formi makete. U svakom slučaju ovdje bi cijena bila samo za pokriće efektivnih troškova.

Za maketu trebalo bi u prvom redu nacrtati cijelog terena. Onda bi Valić morao doći na dan-dva da pregleda teren, da na samom terenu vidi, ucrtta i načini bilješke, što bi trebalo načiniti i kako. To je osnovni preduvjet da se može govoriti o veličini, formi i tehnici makete.

Po mom mišljenju bi trebale biti cca 2 m dužine na cca 150 - 180 širine. To bi bilo nešto što bi u usporedbi sa sličnim maketama koje sam vidio u raznim muzejima bilo nešto što bi bilo na odgovarajućoj visini. Sve što bi bilo manje ili jednostavnije bilo bi bijedno i nebi reprezentiralo ovako značajan i jedinstven teren kao što je Vučedol. To je jedinstven teren u cijeloj Evropi ! Prema tome morao bi to i na doličan način i prezentirati. U protivnom slučaju bilo bi to sramota Vukovara.

Po onom što sam vidio u drugim muzejima i što sam vidio razne makete ovdje kod nas - Mulaža radi slične makete te veličine na jednoj podlozi /drvo, bukovina, politirano/, sa nogama koje se za transport mogu demontirati, a visina je nešto niža nego stol, tako da je

lahko pregledno. Okolo je obično zaštitno staklo da se nemože pipati maketu i oštećivati.

Makete se radi tako da se teren modelira u glini prema izohipsama po nacrtima, na to se načini kalup i u taj kalup se kašira podloga na koju se onda dodaju elementi koji daju definitivnu sliku makete. Ovdje dolazi naselje sa utverdama, kuće, palisade, vegetacija i na kraju šume i Dunav sa čamcima.

Ovo dragi Brliću molim Te primi kao moju sugestiju kao muzealca. Mislim da bi ovakova maketa bila najvažniji i najefektniji eksponat u muzeju. Možda ste vi^V Vukovaru drugog mišljenja?! Ne želim Ti moje mišljenje nametati.

Što se tiče odljeva za zbirku Vučedol u principu se nebi složio da tu zbirku prezentira samo materijal u Osijeku. Uzmi publikaciju Burg Vučedol pa usporedi osječki materijal i onaj u Zagrebu. Doći ćeš brzo do uvjerenja da nije ni moguća usporedba. Jako dobro poznam osječki materijal, koji je vrlo lijep ali nije ono što daje sliku Vučedola kao vrhunske kulture i vrhunske ljepote i tehnike u izradbi prehistorijske keramike. Osim toga baš ovi najznačajniji komadi su dokaz visoke kvalitete Vučedolske kulture koja u tim, za prehistoriju upravo umjetničkim kreacijama, odražuje jedan puno dublji sadržaj nego je sama vanjska forma. Baš to imaš na zagrebačkim eksponatima a ne na osječkim. Prema tome ako postaviš Vučedolsku zbirku bez tih najznačajnijih zagrebačkih komada onda si načinio Vučedolu medvedu uslugu - onda bolje ništa nego na taj način.

Mislim da bi zbirka Vučedol bezuvjetno morala imati eksponate koji su u publikaciji Burg Vučedol na tablama 36/1 - ; 37/1 - ; 40/1,2,3-41/1,2,3 - ; 50/1,3 - ; 51/2 - ; 52/1-

Ovo su eksponati koji su vezani danas za pojam Vučedola i ako to ne izložiš onda nisi dao Vučedol. Možda bi bilo pametno da od ovih odmah načiniš 2 odljeva za Vučedol i za Dvor. Možda ćeš za one markantne egzemplare 34/3,5 - 35/1 - 39/5 - 42/1,3 - za te ćeš možda naći

analogne u Osijeku. Možda i onaj osječki žrtvenik može zamjeniti zagrebački 51/2. Ali onih ostalih deset-jedanajst komada bez tih zaista ne možeš ništa načiniti. A te odljeve načiniti treba i vremena - a do sada nisi ništa konkretno s njima ugovorio. Bojim se da će to opet biti skopčano sa komplikacijama onda bi se kritika mogla okomiti na vukovarski muzej sa prigovorima da je nestručno i nenaučno postavljena improvizacija. To svakako nebi bilo poželjno. Zato ako zaista želiš da se to realizira onda požuri i obrati se na Arheološki muzej sa molbom da ti to načine. Znaš kako je bilo sa filmom pa računaj da će i ovdje biti komplikacija.

Vaš iskopani Vučedolac će svakako biti najvažnija atrakcija. Neznam kako izgleda. Ima li kakvih priloga u grobu. Zgodno bi bilo izložiti fotografije i onih grobova iz 1938.g. Neznam kako stoji sa onim materijalom i sa onim grobovima koje smo mi iskopali i konzervirali 1938.g. Možda bi bilo od koristi da se obratiš direktno na Arheološki muzej u Zagrebu sa prijedlogom da Vam ustupe jedan grob kao eksponat.

Jasno da će predhodno tražiti nacрте i koncepciju postava. Ako si to načinio mislim da bi bilo logično da se i oni uklope unutra sa par značajnih komada.

Bilo bi potrebno izložiti i nešto analognog materijala koji je na tabli 8 a što pokazuje način gradnje kuća. Toga se može lahko naći. Toga je bilo na hrpe kada sam prolazio kroz kukuruze i vinograde.

Sadašnje privremeno rješenje za postav "Zbirke Vučedol" u bivšem restoranu na Vučedolu mislim da je sretno rješenje. Za cijelu onu vilu nemaš ni spremnog materijala. Za urediti onu zgradu treba se godinu - dvije spremati a ti nemaš još ništa gotovo.

Treba spremati legende, fotografije, nacрте, rekonstrukcije. To nemože i nesmije biti nestručno složena zbirka - ako nećeš da te strpaju u "provinjcijski diletantizam" što su strašno napali već na prvoj sjednici Muzejskog savjeta Hrvatske, koja je nedavno održana u

Republičkom sekretarijatu.

Ovako parcijalno rješenje može pokriti prve nedostatke kojih će sigurno biti, jer svaki prvi postav tek vremenom se iskristalizira sa izvjesnim korekturama u definitivnu formu. Manjak ploha može se lije- po riješiti sa panoima koji razbiju prostor i omogućé akcente na poje- dinim grupama eksponata. To ujedno sprječava da odmah vidiš sve na- jednom a u tom slučaju se obično od prevelike hrpe nevidi ništa.

Ja se nadam da će ova zbirka Vučedol biti nešto što će ^{stajati} za nas muzeološki kao pandan Ninu i da će na međunarodnom planu u arheološ- kom svijetu biti jedan događaj koji bi i našoj općoj muzeologiji dao afirmaciju u stranom svijetu.

zato dragi Brliću nastoj da to bude na visini i da uspije. Mislim da bi se to sve sa malo dobre volje i ekspeditivnosti moglo br- zo i lagano načiniti - samo ako koja karika u tom lancu ne zakoči.

Čekam obećani plan za postav zbirke. Molim Te pošalji mi jed- nu kopiju.

Pozdravlja Te

Tvoj

/Prof.dr Antun Esuer/